

Uzasadnienie

Projekt zadań ochronnych został opracowany na podstawie przepisów art. 22 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody”. Ochrona środowiska przyrodniczego wymaga podejmowania działań w sposób ciągły, szczególnie w przypadku zajścia sytuacji, w której może dojść do pogorszenia stanu wyznaczonego dla rezerwatu celu ochrony. Przepisy ustawy o ochronie przyrody przewidują dla rezerwatów przyrody możliwość sporządzenia projektu zadań ochronnych, które w swoim założeniu mają charakter tymczasowy i zawarta w nich regulacja, w świetle zredagowanych zapisów tego artykułu, odnosi się tylko i wyłącznie do najważniejszych i najbardziej pilnych, z punktu widzenia ochrony przyrody, działań.

Zakres prac zaplanowanych w projekcie zadań ochronnych został dostosowany do zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych rezerwatu przyrody Ławice Kiełpińskie, zwanego dalej „rezerwatem”.

W rezerwacie nie wyznacza się obszarów, na których można wykonywać polowania, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody.

W rezerwacie wyznacza się miejsca połowu ryb, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy o ochronie przyrody.

Obszar rezerwatu obejmuje się ochroną czynną. Z uwagi na zniekształcenie zbiorowisk roślinnych rezerwatu oraz niezbyt korzystną ich strukturę przestrzenną nie wskazuje się w nim obszarów ochrony ścisłej i krajobrazowej, o której mowa w art. 22 ust. 3 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody.

Rezerwat został uznany rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. U. Nr 166, poz. 1224). Obecnie statut prawny tej formy ochrony przyrody nadaje zarządzenie nr 5 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 stycznia 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Ławice Kiełpińskie” (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 1074). Celem, dla ochrony którego objęto przedmiotowy obszar tą formą ochrony, jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych ostoi lęgowych rzadkich i ginących gatunków ptaków występujących na obszarze rzeki Wisły.

Obserwowane w ostatnich latach zmiany klimatyczne skutkujące nasileniem się różnorodnych procesów ekologicznych w większości przypadków negatywnie wpływają na cel ochrony rezerwatu. Powstające na tej płaszczyźnie przeobrażenia wymuszają konieczność podejmowania zakrojonych na szeroką skalę działań ochrony czynnej. Coraz częściej w rezerwach przyrody odnotowywane są zjawiska ustępowania rodzimych gatunków w wyniku m.in. ekspansji gatunków obcych, drastycznych wahań poziomu wód, coraz dłuższych okresów skrajnie wysokich temperatur i długotrwałych okresów

bez opadów atmosferycznych. Zjawiska te występują w niespotykanym jak dotychczas nasileniu. Wraz z nimi powstaje realne zagrożenie przekształcenia naturalnych cech drzewostanów rezerwatu.

Jednym z najistotniejszych zagrożeń dla rezerwatu jest występowanie w nim gatunków obcych. Sukcesywne ich eliminowanie jest konieczne ze względu na silną konkurencję, jaką stanowią dla rodzimych gatunków. Powodują one opóźnienie a w skrajnych przypadkach wręcz uniemożliwiają regenerację siedlisk. W szczególności mogą spowodować zachwianie równowagi ekologicznej siedlisk przyrodniczych doprowadzając do stopniowego ustępowania gatunków rodzimych. W zadaniach ochronnych zaplanowano sukcesywne usuwanie gatunków obcych. Spodziewanym efektem realizacji tak ukierunkowanych działań jest niedopuszczenie do rozprzestrzenienia się tych gatunków w rezerwacie. Walka z gatunkami obcymi jest niezwykle trudna i żeby była skuteczna winna objąć wszystkie zajęte przez nie grunty w rezerwacie. W głównej mierze powinna eliminować jak największą liczbę gatunków metodami kombinowanymi. Tym niemniej, w przypadku gatunków obcych należy prowadzić monitorowanie skuteczności realizacji działania i na podstawie uzyskanych wyników dobierać do gatunku i dynamiki jego rozprzestrzeniania się metody ich zwalczania. Do tej pory nie opracowano bowiem jednej szybkiej i skutecznej metody ich eliminacji. Działania są zazwyczaj kosztowne i długotrwałe i często nie dają pożądanego skutku. Walka z nimi jest jednak konieczna, ponieważ jest to główny czynnik prowadzący do znaczącej i często nieodwracalnej, negatywnej przemiany zachodzącej w tej materii na obszarze rezerwatu i rodzimych gatunków. Najlepsze efekty daje systematyczne zwalczanie aż do całkowitego wyeliminowania gatunków. Jednak może się okazać, że ich oddziaływanie na środowisko wywarło na tyle daleko idące konsekwencje, że w efekcie zbyt radykalnych działań, sytuacja rezerwatu może ulec dalszemu pogorszeniu. Dla uzyskania odpowiedniego efektu, ważne jest poznanie biologii i ekologii gatunku oraz właściwe dostosowanie metody eliminującej niepożądaną roślinę czy też zwierzę lub ograniczającej jej rozprzestrzenianie się. Nie można tego osiągnąć bez podejmowania kolejno następujących po sobie prób eliminacji niepożądanych gatunków. Spodziewanym efektem realizacji zadań ochronnych, jest rozpoznanie tego zagadnienia i ograniczenie występowania tego rodzaju gatunków w rezerwacie.

Wiele obcych gatunków zagrażających środowisku przyrodniczemu ekosystemu wodnego rzeki Wisły to gatunki, które z powodzeniem mogą być odławiane przez wędkarzy w ramach amatorskiego połowu ryb. Z tych też względów, może okazać się skutecznym sposobem eliminacji pozyskiwanie ich przez wędkarzy przy okazji połowów innych gatunków. By wędkarze mogli skutecznie uczestniczyć w eliminacji obcych gatunków, konieczne jest zaopatrzenie ich w odpowiednie narzędzie prawne, którym jest wyznaczenie w rezerwacie przyrody miejsc dopuszczonych do połowu ryb. Zaproponowany w zarządzeniu sposób udostępnienia na ten cel rezerwatu przyrody uwzględnia ochronę ptaków gniazdujących na wyspach i łachach. Wyznaczono dwa miejsca wykonywania amatorskiego połowu ryb, z których jedno funkcjonuje w obrocie prawnym wyłącznie poza okresem lęgowych ptaków. Dzięki

takiemu zabiegowi realizacja tej czynności nie będzie się odbywać ze szkodą dla celu, dla ochrony którego obiekt ten został utworzony.

Dzięki zaplanowanemu monitoringowi możliwe będzie ocenienie skuteczności prowadzonej w rezerwacie przyrody ochrony oraz ustalenia stanu zachowania jego przedmiotu ochrony i kierunków zachodzących w nim zmian. Brak odpowiedniego zasobu wiedzy na temat zachodzących zjawisk i ich wpływie na rezerwat przyrody stanowi swoiste zagrożenie dla tego obiektu. Sposobem eliminacji takiego zagrożenia jest monitoring procesów połączony z inwentaryzacją zasobów składników przyrody w rezerwacie oraz rozpoznanie mechanizmów mogących mieć negatywny wpływ na cel ochrony przyrody. Tego rodzaju działania nie będą w żaden sposób ingerowały w zachodzące w rezerwacie naturalne procesy, jednocześnie pozwolą skutecznie zaplanować i ukierunkować prace z zakresu ochrony czynnej, nie dopuścić do nasilenia niekorzystnych zjawisk i utraty celu ochrony. Wyniki monitoringu i inwentaryzacji zasobów przyrodniczych będą stanowić bazowe, aktualne źródło wiedzy dla Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na temat dynamiki i kierunków zmian zachodzących w rezerwacie, w szczególności w aspekcie zachowania celu ochrony. Obecnie informacje na ten temat można czerpać wyłącznie z rozproszonych opracowań, które nie zawierają skondensowanej wiedzy ukierunkowanej na zachowanie celu ochrony, a dotyczą różnorodnych wybranych przez ich autorów wąskich tematycznie zagadnień. Opieranie się wyłącznie na informacja pochodzących z tego rodzaju źródeł może w konsekwencji doprowadzić do błędnych interpretacji oraz wyciągania nietrafnych wniosków w odniesieniu do wpływu zachodzących procesów ekologicznych na środowisko rezerwatów przyrody, w tym w szczególności przedmiotów podlegających ochronie.

Rezerwat pokrywa się powierzchniowo z obszarem Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły PLB140004. Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły PLB140004 (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 4572, z późn. zm) został dla tej formy ochrony przyrody ustanowiony plan zadań ochronnych. Dodatkowo na tym terenie wyznaczony został również obszar Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029 posiadający plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 27 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029 (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2023 r. poz. 35). Wraz z ustanowieniem zadań ochronnych w stosunku do monitoringu wprowadzone zostanie, stosownie do art. 15 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody, odstępstwo od zakazów obowiązujących w rezerwacie. Powstanie w ten sposób łącznik scalający rezerwat z obszarem Natura 2000, co z kolei pozwoli wyeliminować powstałą w tej materii kolizję pomiędzy tymi formami ochrony przyrody.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska opiniując niniejsze zarządzenie nie wniósł do niego uwag.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, z późn. zm.).

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt zarządzenia będzie oddziałował na:

- 1) na Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na właściciela gruntu objętego formą ochrony rezerwatowej (Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie).

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia nie podlega konsultacjom.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Realizacja zadań wynikających z zarządzenia zostanie sfinansowana z budżetu Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie lub ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy zawarte w projekcie zarządzenia będą miały umiarkowany wpływ na lokalny i regionalny rynek pracy. Konieczność realizacji zadań przyczyni się do zwiększenia zapotrzebowania na usługi z działów: „Badania naukowe i prace rozwojowe” Polskiej Klasyfikacji Działalności, wprowadzonej Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2024 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U.poz. 1936).

6. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

Wydanie niniejszego aktu prawnego stanowi sposób realizacji celów ochrony przyrody rezerwatu. Spodziewać się można, że przedmiotowy projekt przyczyni się do polepszenia warunków realizacji działań ochrony czynnej. Proponowana regulacja nie będzie wywoływać skutków istotnych ze względu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe, a także na osoby starsze i osoby niepełnosprawne. Projektowana regulacja nie wpłynie na proces inwestycyjny z uwagi na fakt, iż nie wprowadza żadnych zmian w odniesieniu do granic obszaru.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja objęta przedmiotowym zarządzeniem nie jest objęta prawem UE.